

**Nagovor soproga predsednice Republike Slovenije dr. Aleša Musarja
na posvetu »Zdravje za danes in jutri«**

Državni svet, 10. november 2023

*Spoštovani predsednik Državnega sveta,
cenjene predstavnice in predstavniki ustanov in institucij s področja varovanja zdravja,
gospe in gospodje!*

Pozdravljam pobudo Državnega sveta, da z današnjim posvetom sebe in javnost seznanimo s strokovnim pogledom na področje, ki je izjemnega pomena za prihodnost Slovenije. Namreč z zdravjem in zdravim življenjskim slogom otrok in mladostnikov kot posebej izpostavljenim delom posveta. Dovolite, da podam izkušnjo dogodka na sorodno temo, ki morda lahko pomaga pri opredelitvi vloge stroke pri določitvi politik in ukrepov za izboljšanje zdravja mladih.

V Zagrebu sem se maja letos udeležil Vrhovnega soproga in soprogov evropskih voditeljev o problematiki otroške debelosti, ki sta ga gostila soproga hrvaškega predsednika dr. Sanja Musić Milanović in Urad Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) za Evropo.

Preden spregovorim o vsebini in načinu priprav na ta vrh bi rad poudaril dve stvari, v kar verjamem. Na prvem mestu je znanost. Kot, v osnovi, naravoslovec (kemik), ne morem imeti drugega prepričanja, kot da o posameznem področju največ vedo tisti, ki se ukvarjajo z njim profesionalno in z uporabo znanstvenih metod. Stroka torej.

Drugo, v kar verjamem, je vseživljenjsko učenje. Moja mentorica in 10 let moja predstojnica, profesorica Aleksandra Kornhauser Frazer, je pogosto poudarjala pomen vseživljenjskega učenja. Univerzitetna diploma, je rekla, ni potrdilo, da obvladate določeno področje, ampak v resnici certifikat učljivosti. Dokazuje, da je njen lastnik sposoben v petih letih naštudirati eno področje, kar pomeni, da je sposoben v nekih drugih petih letih naštudirati drugo področje, če je le dovolj motiviran.

Motivacijo, da bi bil primerno pripravljen za vrh v Zagrebu sem vsekakor imel, prav tako voljo naučiti se kaj novega. Seveda ne s predstavo, da bi lahko v kratkem času prišel do tega, da bi bil sposoben dati kompetentne odgovore, ampak da bi znal postavljati inteligentna vprašanja. In vprašanj sem imel veliko.

Svetovalka predsednice republike, dobra prijateljica in tudi članica delegacije v Zagrebu Biserka Marolt Meden, je pomagala, da sem v pogovorih s strokovnjaki spoznal posamezne vidike in kompleksnost preprečevanja otroške debelosti. Za celovit pogled na to področje sem prosil za skupno srečanje in z veseljem lahko povem, da so se ga udeležili vsi, ki so se ga lahko. V izjemno produktivni diskusiji je bilo

ugotovljeno, kateri vidiki še niso ustrezno pokriti, torej katere strokovnjake in deležnike je potrebno še povabiti. To pobudo članov posvetovalne skupine jemljem kot znak velikih ljudi, ki so pripravljene povedati, da ne vedo vsega.

Tako je bila formirana *ad hoc* posvetovalna skupina, za katero lahko z veliko mero zaupanja trdim, da predstavlja celovit strokovni pogled na problematiko otroške debelosti in vključuje strokovnjake z vseh relevantnih ustanov, ki so mi predstavili vse odlične preventivne programe, ki se izvajajo v Sloveniji in nenazadnje tudi kurativne na najvišjem nivoju v Pediatrični kliniki UKC Ljubljana.

V Zagreb sem tako odšel z odlično strokovno zaslombo in z zanimanjem poslušal izkušnje iz drugih držav. Sprejeta je bila deklaracija o vzpostavitvi mreže za preprečevanje debelosti pri otrocih v evropski regiji SZO in priloga k njej s priporočili, ki jih je sestavil že SZO. V Zagrebu sem tudi podal sporočilo, ki je bilo izredno dobro sprejeto. Namreč, da bodo takoj po Zagrebškem vrhu pripravljena strokovna priporočila, specifična za Slovenijo, ki smo jih pripravljene deliti z vsemi.

Priporočila SZO so namreč nujno razmeroma posplošena, saj so namenjena vsem 53 državam Evropske regije. Predlagal sem tudi, da naj bo SZO fokalna organizacija, kamor lahko vse države pošljejo svoje izkušnje in priporočila, saj smo tudi mi zainteresirani za izkušnje in ideje drugih.

Takoj po vrhu v Zagrebu je bilo to tudi uresničeno. Na sestanku razširjene skupine so bile izdelana strokovna priporočila za Slovenijo, ki so bila že konec maja izročena direktorju Evropske regije SZO dr. Hansu Klugeju, ko je obiskal Slovenijo.

Z veseljem lahko tudi povem, da so se člani posvetovalne skupine odločili, da bo skupina nadaljevala z delovanjem. Ne več za dajanje nasvetov Uradu predsednice, ampak kot skupina strokovnjakov, ki celovito obvlada področje preprečevanja debelosti pri otrocih. Strokovnost je tu po mojem mnenju ključni pojem.

Čas odraščanja otrok je namreč občutljivo področje, pri katerem ni prostora za takšne in drugačne ideologije ali amaterizem, pa naj ima še tako dober namen.

Pri tem nam bodo gotovo v pomoč tudi mednarodne aktivnosti. Špansko predsedstvo Svetu Evropske unije je že dejavno pri tem, gotovo tudi pod vplivom kraljice Letizie, ki je bila prav tako v Zagrebu, pa tudi na SZO je pričakovati povečano pozornost temu segmentu skrbi za zdravje otrok in mladostnikov. Mednarodni zgledi in priporočila so namreč pomembni, ko tudi pri nas razmišljamo o izvajanju ukrepov za preprečevanje debelosti pri otrocih. Naj podam primer: prav zdaj je (končno) v obravnavi pobuda za obdavčitev sladkanih pijač, kar sicer lahko najdete že med priporočili SZO. Pri odločitvi, kako se je lotiti, pa je pomembno vprašanje cilja in motiva.

Fiskalni motiv je razumljiv, a dajanje prednosti dvigu DDV je z vidika preprečevanja debelosti manj ustrezno kot trošarina na sladkor v pijačah.

Trošarina namreč cenovno diferencira pijače glede na vsebnost sladkorja, dvig DDV pa je linearen za vse pijače. To je le en primer, kjer je pred uvedbo ukrepa nujno upoštevanje strokovnih priporočil.

Zato danes izkoriščam to priložnost, da prosim gospo Polonco Truden Dobrin, tudi članico posvetovalne skupine, eno od predstavnic Nacionalnega inštituta javnega zdravja, s katerim smo odlično sodelovali in se nadajamo nadaljnjega sodelovanja tudi v prihodnje, da preda Zagrebško deklaracijo s prilogo priporočil SZO in strokovnimi priporočili za Slovenijo gospe Vesni Marinko kot predstavnici Ministrstva za zdravje.

V upanju, da strokovna podpora ukrepom, ki jih mora na tem področju ovrednotiti in voditi Ministrstvo za zdravje, pomaga odločevalcem v politiki.